

je njegov oproda prava čista „zdrava pamet“, kristalizirana in konzervirana v obliki pregovorov, ki jih Pansa vsak čas kar stresa iz rokava, in ki delajo Kihota prav zaradi tega naravnost „nervoznega“ (291), ker mu pač ni dano, da bi jih razumel. To globoko nasprotje je Cervantes izrazil že v imenih obeh junakov — čudno, da Leben na to bravcev nikjer ne opozori. „Kihot(e)“ pomeni nezakonskega potomca, torej po „zakonih“, v svetu manj vrednega človeka, kakor je tudi idealist Kihot manj cenjen v svetu realistov in materijalistov, ker pač ni „od tega sveta“. Besede „pamet“ v njegovem besedišču sploh ni. (Danes bi rekli „razmere“, Tacit je rekel „saeculum“!) Zato pa pomeni ime njegovega oprode — „Sveti Vamp“! Tako spremlja stalne konflikte Kihota s svetom nepretrgana vrsta konfliktov ž njegovim oprodo, v katerem mu ta svet kaže svoj duševni obraz, razlaga filozofijo svoje „pameti“. Kakšen bo konec vsega tega? Saj sta navezana drug na drugega! Pri Cervantesu ta konflikt ni nepomirljiv. To je Leben prav lepo označil (XXI): „... opazimo, da se Sančo čezdalje iskreneje veže na svojega gospoda, da mu je zmerom globlje vdan in da mu h koncu zgodbe služi že iz nekakega podzavestnega spoštovanja njegovega idealizma, še vedno sicer neizmirljiv nasprotnik idealizma svojega gospoda, a nehote v njegovi službi, dopolnjujoč in popravljajoč gospodov idealizem, toda že temno sluteč, da brez tega idealizma ni nič velikèga na svetu.“ — Tako je Cervantesov „Kihot“ vkljub vsej življenjski usodi pisca in junaka velika izpoved vedrega, nezlomljivega optimizma. —

Pirnatove ilustracije so take, da je človeku, čeprav je sicer nasprotnik take vrste knjižne ilustracije, kar žal, da jih ni več. Neumljivo pa je, da bi se v Ljubljani ne bil dobil nikjer faksimile Cervantesovega podpisa. Ob takem delu je ne samo vredno in potrebno, ampak naravnost spodobno, da se nekoliko bolj potrudijo vsi, ki imajo ž njim ali ob njem opravka.

J. A. G l o n a r.

Kronika

»Da bi ne bilo naše delo že v viru neresnično«

„Polnih pet mesecev so se vršile priprave za kongres... V smislu oplen-ske resolucije so bili osnovani v univerzitetnih središčih akcijski odbori... Povsod smo srečali krajevno dobro organizirano mladino, ki je z zadoščenjem in iskrenostjo sprejela odgovorno iniciativo... opozoriti pa je treba na dej-stvo, da je edina omladina naše prestolice šele štiri dni pred kongresom dose-gla domačo enotnost. V teh lokalnih razmerah je razlog, da beograjski to-variši niso mogli imeti, ker so bili ves čas priprav brez primerne in enotnega zastopstva, polne ingerence nanje in da nam ni bilo mogoče z njihovim res-nim sodelovanjem doseči rezultatov... Na ta način so nastale zgolj tehnično organizatorne diference, n i k a k o r p a n e i d e j n o p r o g r a m s k e...“

Tako opravičuje absolvirani jurist g. Andrej Uršič v „Jutru“ 29. maja 1935 neuspeh kongresa nacionalnih akademikov. Znano je, kakšen je bil in kako je potekel ta kongres, saj ga je napovedovalo časopisje s takim pompom, da je moral biti nanj pozoren vsakdo; dejansko pa so ga še najbolj spoznali tisti, ki so bili tako srečni, da so imeli tiste dni kakega gosta celo v hiši. Če je še par tednov po kongresu čutil „eden njegovih glavnih organizatorjev“, kot imenuje „Jutro“ g. Uršiča, potrebo, da znova razlaga, je to znak, da daje

kongres misliti tudi njemu. Toda nekatere stvari so, ki jih on ne sklepa točno.

Da so zakrivila neuspeh kongresa le difference tehnično organizatornega značaja? Po polnih petih mesecih priprav, kljub krajevno dobro organiziranim odborom, kljub „njihovi volji, doseči... soliden temelj sistematično zgrajeni stavbi“? Ne, kongres je v tehnično organizatornem oziru dobro uspel. Saj ga je obiskalo blizu 5000 akademikov. Zato so skrbela že ministrstva. Skrbeli so brezplačni vlaki in skrbel je denar, ki je bil dan za prireditev kongresa. Z denarjem pa lahko organiziraš vse. V tem oziru je kongres že dobro uspel, nikakor pa ne v drugem, kot bi želel dopovedati pisec v „Jutru“.

Idejno enotnost bi mogli pokazati udeleženci kongresa le, če bi osnovali enotno organizacijo, zaradi česar so se tudi zbrali. Da se to ni zgodilo, so vzroki globlji in prav tam, kjer se g. Uršič boji, da bi jih videl: „... si je bilo treba pogledati iz oči v oči in prodreti v jedro naših omladinskih prilik, da bi ne bilo naše delo že v viru neresnično.“ Sam g. Uršič navaja vrsto poskusov za ustanovitev enake skupne organizacije, in sicer v letih 1920, 1927 in končno s proslulim JAK-om I. 1931. in ugotavlja, da jim ti poskusi niso „mogli biti niti vzgled niti vzpodbuda“ in da je bilo treba „zarezati v trdo ledino, ki jo je steptala šestnajstletna tradicija neenotnega življenja in delovanja jugoslovenske visokošolske mladine.“ In nadalje še ugotavlja, da so bili to „samo predsodke ustvarjajoči poskusi“ in da je živela omladina od ustvaritve države desorganizirana, nesposobna uveljaviti svojo duhovno enotnost v življenju. V čem se je razlikoval ta kongres od vseh prejšnjih poskusov, o katerih je napisal g. Uršič tako frapantne ugotovitve? Ali je njegova ideologija kaj drugačna? Ali si niso ljudje čisto slični, v kolikor niso morda celo isti vkljub temu, da se ljudje na univerzi hitro menjavajo? Ali ni imel tudi ta kongres prostih vlakov, kot je imel nekoč JAK proste železniške karte? In pa, ali se ne boji g. Uršič, da bo vstal čez dve leti kak nov „glavni organizator“ in napisal njemu samemu z enako upravičenostjo enako ostro sodbo?

Kongres ni uspel, ker je premleval tisočkrat premete fraze. Naših kulturnih vprašanj se ni dotaknil, socialnih pa na način, ki predobro karakterizira njegove ideologe: na programu bodočega dela, kot ga je določil kongres nacionalnim akademskim klubom, je med petimi točkami tudi sledeča: „da posveča ... prvenstveno pažnjo socialni vzgoji jugoslovenske nacionalne akademske omladine, ki naj najde izraza v predpostavljajanju interesov nacionalne skupnosti interesom poedinca ali poedinega sloja...“, kar je čisti posnetek Hitlerjeve parole „Gemeinnutz vor Eigennutz“. Zanimivo je tudi, da se kongres ni baval, dasi so ga organizirali študenti ljubljanske univerze, z nobenim izmed vprašanj, s katerimi se danes toliko bavi slovenska akademska mladina. Nacionalni študenti niso niti malo poskusili, da bi predočili tovarišem z juga, v kakih mizernih razmerah živi slovenska univerza zaradi krivično odmerjenih dotacij. S takim delom bi kongres res zarezal v življenje. Tako pa je bila popolnoma pravilna ironična sodba beograjske „Politike“: „Govorilo se, puno se govorilo.“ Za tako delo ni treba nikakih idejno programskih skupnosti.

Enotna organizacija jugoslovensko usmerjene mladine se ni ustanovila. Preprečili so jo Beograjčani, ki niso hoteli v zvezo, katere sedež bi bil v Zagrebu. Po besedah g. Uršiča bi bila na čelu te zveze eksekutiva, da pa je o njenih in predsednikovih pravicah težko govoriti, ker so jima naložene izključno dolžnosti, izpolnjevati zaključke letnih skupščin in ožjega odbora. Altruizem te mladine je res občudovanja vreden! Tako se je medsebojno bo-

mila, v katerem mestu bo ta odbor in to predsedstvo, ki ima same dolžnosti in nič pravic, zaradi česar res nihče ne more imeti koristi, še najmanj osebnih, da je raje dopustila, da vse skupaj propade, vsa velika zamisel, zaradi katere se je zbralo 3000 ljudi po petih mesecih priprav, kot pa da si naloži katero drugo in ne njihovo mesto te gole dolžnosti.

Ob taki mladini zremo mirno v njeno bodočnost in v moč ideje, ki jo žene. Tudi sama naj bo pomirjena v dvomu, „da bi ne bilo njeno delo že v viru neresnično“.

S. R.

„Največja knjižnica na slovanskem jugu“, tako se — v „Slovenskem narodu“, 8. junija 1935 — imenuje „Šentjakobska knjižnica v Ljubljani“, ki je v tem mesecu nastopila svojo petindvajsetletnico. Ob takih slovesnih prilikah so napetolične tirade sicer običajne, toda kar je preveč, je pač preveč, posebno v teh resnih časih. Iz obilnega šopka vzemimo samo eno. Svoj postanek stavi knjižnica v one lepe rodoljubne čase, ko je slovensko narodno čuteče dijaštvo videlo rešitev pred pretečo germanizacijo (!) edino v čim širšem razmahu prosvete med narodom“, t. j. v ustanavljanju javnih, slovenskih (pač menda žel!) knjižnic. Posebe se iz njene zgodovine poudarja tudi, da je njen nekdanji, sedaj že pokojni knjižničar Ivan Slanc „bil tako vnet nacionalist, da je odstopil, ko je knjižnica kupila prvo nemško knjigo“. Kaj bi si mislil šele danes, če bi čital njeno statistiko, s katero se pred nami postavlja. Pravi nam namreč, da ima v prometu blizu 17.000 nemških (!), 12.000 slovenskih, 1900 srbskohrvatskih etc. knjig, in lani je izposodila 101.115 nemških (!), 76.954 slovenskih, 5286 srbskohrvatskih etc. knjig. Iz vsega tega, kar se nam tukaj pripoveduje, je jasno, da se je nekdanji „nacijonalizem“ moral umakniti blagu, ki „gre“. Tako knjižnica že davno ni več namejena „ljudski prosveti“, kakor se o njej piše, ampak je „največje podjetje (!) te vrste v Jugoslaviji“, kakor se prav tam piše o njej. Seveda ni „največja knjižnica na slovanskem jugu“, kakor pravi o njej „Narodov“ tekst, niti ne „Naša največja javna knjižnica“, kakor nam kriči preko dveh kolon segajoč „Narodov“ naslov, ampak je samo največja knjižnica“ v „Šentjakobskem okraju v Ljubljani“.

J. A. Glonar.

Slovenska književnost v tujini. Ameriški četrtletnik „Books abroad“ (Norman, Oklahoma) je prinesel v svojem lanskem letniku (str. 25—7) članek „Recent Yugoslav Literature“, ki ga je napisal Fr. Sodnikar. V precej sumaričnem poročilu beremo med drugim: „Vladimir Levstik was also destined for great things, but died young, leaving one great story *An Adders Nest* which was translated into English by Fauny S. Copeland.“ Bibliografija navaja samo angleške knjige in članke o jugoslovenski literaturi. V posebni opazki se uredništvo revije pritožuje, da dobiva tako malo poročil o jugoslovenskih literaturah. — V novejši številki londonske „Slavonic Review“ je pod skupnim naslovom „Slovene Idylls“ prevedenih pet Cankarjevih črtic, med njimi „Otroci in starci“, „Gospod stotnik“ in „Rue des nations“. Prevod sta oskrbela A. J. Klančar in G. R. Noyes, profesor slavistike na kalifornijski univerzi v Berkeleyu in ameriški sourednik revije. Prevajalca nista spoznala, da je v zvezi „spomladanske hlapove z Ljubljanskega polja je prinesel veter do Ringa“ omenjen dunajski Ring, da je stvar napisana in lokalizirana na Dunaju, ampak sta s svojimi „Parisians“ (str. 504), ki jih v originalu ni, lokalizirala stvar v Parizu, ki ga Cankar nikdar ni videl.

J. A. G.

